

Analysis of the Mediating Role of Moral Justification of Cheating and Belief in Cheating in the Relationship between Spirituality and Cheating among Students

Majid Yousefi Afrashteh,¹ Marziye Mohammadi,² Fatemeh Rezaie³

Article info	Abstract
DOI: 10.30470/er.2026.2019754.1297 Original Article Submission History Received: 17/02/2026 Revised: 03/05/2026 Accepted: 05/08/2026 Published: 23/09/2026 Authors' Contribution Majid Yousefi: Study concept and design, collecting data, drafting of the manuscript, Marziye Mohammadi: statistical analysis, critical revision of the manuscript for important intellectual content, analysis and interpretation of data. Fatemeh Rezaie: drafting of the manuscript, critical revision of the manuscript for important intellectual content. Conflict of Interests The authors declare no conflict of interest. Funding/Support This research has not received any financial support from funding organizations. Extraction This article is not derived from a dissertation. AI Usage No artificial intelligence tools were used in the preparation of this article	Academic integrity is one of the important concerns of educational systems. The aim of the present study was to investigate the mediating role of moral justification of cheating and belief in cheating in the relationship between spirituality and cheating among students. The method of this research was relational. The research community included the students of University of Zanjan, a sample of 300 of them was selected in the second semester of 2022-2023 academic year. In order to measure the research variables, Parsian and Doninig (2009) and Stephens and Golbaj (2007) academic cheating questionnaires were used. The validity of the research tools was checked and confirmed using Cronbach's alpha coefficient. Research hypotheses were tested using Pearson's correlation coefficient and path analysis. The path of ethical justification of cheating to perpetration of cheating standard parameter - 0.02 and t value equal to -0.47 was not significant. Other Mastim paths became significant. Also, in addition to the direct paths, there was also an indirect path between spirituality and committing fraud with the mediation of belief in fraud, whose error was less than 0.05 and therefore significant. Also, 29% of the variance of academic adjustment is explained by the predictor variables in the model. The results of this research can be used in educational centers with the aim of managing the academic dishonesty of learners. Keywords: Cheating, Spirituality, Moral Justification of Cheating, Belief in Cheating, Students.

1. **Corresponding author**, Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Zanjan, Zanjan, Iran. yousefi@znu.ac.ir

2. M.A. in Educational Psychology, Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Zanjan, Zanjan, Iran. yahanan.mohammadi1996@gmail.com

3. M.A. in Educational Psychology, Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Zanjan, Zanjan, Iran. Fatemerezaie440@gmail.com

Introduction

Academic cheating can be explained through the interaction of pressure, opportunity, and justification. Students are more likely to cheat when they face academic pressure, have an opportunity, and can reinterpret cheating as acceptable or harmless. For example, they may argue that everyone cheats, the examination was unfair, or no one is harmed. Bandura's theory of moral disengagement explains that individuals may temporarily separate unethical actions from their moral standards by minimizing harm, denying responsibility, or blaming others (Bandura, 1999). Belief in cheating, reflected in attitudes about whether cheating is acceptable, common, or harmless, is also associated with academic dishonesty (Baker et al., 2008; Lewellyn & Rodriguez, 2015).

Spirituality may protect against academic cheating by promoting self-awareness, meaning, moral reasoning, self-regulation, responsibility, and ethical decision-making (Elkins et al., 1988; Parsian & Dunning, 2009). Students with stronger spirituality may regard academic honesty as an internal moral responsibility rather than merely an institutional requirement. Previous research has reported a negative relationship between spirituality or religiosity and academic dishonesty (Baumsteiger et al., 2013; Alizadeh-Thani et al., 2016). Accordingly, this study examined whether moral justification and belief in cheating mediate the relationship between spirituality and academic cheating. It was hypothesized that spirituality would negatively predict cheating, moral justification, and belief in cheating, whereas the latter two variables would positively predict cheating.

Methods

This study used a correlational design. The statistical population consisted of approximately 3,000 students at the Faculty of Engineering, University of Zanjan, during the second semester of the 2022-2023 academic year. Based on the Cochran formula, a sample of 300 students was estimated. To compensate for incomplete responses, 340 questionnaires were distributed through convenience sampling in both paper-based and online formats. After excluding 18 incomplete questionnaires, data from 322 students were analyzed. The participants included 189 women and 133 men. Most participants were undergraduate students.

Data were collected using the Spirituality Questionnaire developed by Parsian and Dunning (2009) and the Academic Cheating Questionnaire developed by Stephens and Golbaj (2007). The Spirituality Questionnaire contains 29 items and assesses self-awareness, the importance of spiritual beliefs, spiritual activities, and spiritual needs. Items are rated on a 4-point Likert scale. The Persian version of the questionnaire has demonstrated acceptable validity and reliability, with a Cronbach's alpha coefficient of 0.76 for the total scale (Aminiayi et al., 2015). The Academic Cheating Questionnaire evaluates peer perceptions of cheating, belief in cheating, neutralization of responsibility, and cheating behavior. In

the present study, the subscales of moral justification of cheating, belief in cheating, and cheating behavior were used. The Persian version of the instrument has shown acceptable psychometric properties (Rabbani, 2017). Participants were informed about the purpose of the research, the voluntary nature of participation, and the confidentiality of their responses. Descriptive statistics and Pearson's correlation coefficients were calculated using SPSS-26. Path analysis was conducted using LISREL-10.2. The significance level was set at $p < 0.05$.

Results

The mean score of spirituality was 88.99, with a standard deviation of 11.85. The mean score of moral justification of cheating was 2.98, with a standard deviation of 1.80. The mean scores of beliefs in cheating and cheating behavior were 98.28 and 19.05, respectively.

The correlation findings showed that spirituality was negatively and significantly associated with cheating behavior, $r = -0.30$, moral justification of cheating, $r = -0.14$, and belief in cheating, $r = -0.33$. These findings indicate that students with higher levels of spirituality tended to report lower levels of cheating and were less likely to justify or approve of dishonest academic behavior.

Moral justification of cheating was positively associated with belief in cheating, $r = 0.30$, and cheating behavior, $r = 0.32$. Belief in cheating was also positively associated with cheating behavior, $r = 0.35$. Thus, students who considered cheating acceptable, understandable, or harmless were more likely to engage in cheating.

The path analysis showed that spirituality had a significant negative direct effect on moral justification of cheating, $\beta = -0.13$, $t = -2.33$, and belief in cheating, $\beta = -0.34$, $t = -6.22$. Spirituality also had a significant negative direct effect on cheating behavior, $\beta = -0.22$, $t = -3.87$. In contrast, belief in cheating had a significant positive direct effect on cheating behavior, $\beta = 0.28$, $t = 5.11$. The direct effect of moral justification of cheating-on-cheating behavior was not significant, $\beta = -0.02$, $t = -0.47$.

The indirect effect of spirituality on cheating through belief in cheating was significant, $\beta = -0.09$, $t = -3.65$, $p < 0.05$. Therefore, belief in cheating partially mediated the relationship between spirituality and cheating behavior. Since the direct effect of spirituality on cheating remained significant, spirituality influenced cheating both directly and indirectly through belief in cheating. However, the indirect mediation effect through moral justification was not confirmed because its direct path to cheating was nonsignificant.

The total effect of spirituality on cheating was negative and significant, $\beta = -0.31$, $t = -5.67$. The variables in the proposed model explained 29% of the variance in cheating behavior. The model showed an acceptable fit to the data: $\chi^2/df = 1.77$, RMSEA = 0.05, GFI = 0.99, AGFI = 0.96, TLI = 0.97, NFI = 0.95, and CFI = 0.97.

Conclusion

The results demonstrated that spirituality was directly and negatively related to academic cheating. This finding suggests that spirituality may strengthen students' self-awareness, personal responsibility, moral standards, and commitment to ethical conduct. Spiritually oriented students may be less willing to violate academic rules, even when they experience academic pressure or have an opportunity to cheat.

Spirituality was also negatively associated with moral justification and belief in cheating. This finding indicates that spirituality may influence the way students interpret dishonest behavior. Students with stronger spiritual values may be less likely to consider cheating normal, acceptable, or harmless. They may also be less likely to minimize the consequences of cheating or deny their responsibility.

Belief in cheating was positively associated with cheating behavior and significantly mediated the relationship between spirituality and cheating. This result suggests that spirituality may reduce academic cheating partly by changing students' attitudes toward dishonest behavior. In other words, students with higher spirituality may be less likely to cheat because they hold more negative and less accepting beliefs about cheating.

Although moral justification was correlated with cheating, it did not have a significant direct effect on cheating in the final model. This may indicate that justification alone is insufficient to produce cheating and that its influence depends on other factors, including academic pressure, peer norms, perceived opportunity, and general attitudes toward dishonesty.

The findings have practical implications for higher education. Preventing academic cheating should not be limited to examination supervision and punishment. Universities should provide educational programs that strengthen academic integrity, ethical decision-making, self-awareness, personal responsibility, and appropriate spiritual values. Such programs should also challenge the belief that cheating is common, harmless, or acceptable. However, the study was limited by the use of convenience sampling, self-report measures, and students from a single faculty. Future studies should use larger and more diverse samples, longitudinal designs, and behavioral measures to examine the development of academic cheating over time.

References

- Abdullāhzādih, Ḥasan; Bāqirpūr, Ma'šūmih; Būzmihrānī, Samānih and Luṭfi, Muḥaddathih. (1388 SH). "Hūsh-i Ma'navī (Mafāhīm, Sanjish wa Kārburdhā-yi Ān)". Tīhrān: Rawānsanjī. [In Persian].
- Alīkhwāh, Fardīn; Būlāghī, Mahdī and Yāqūtī, Hudā. (1393 SH). "Taqaḷlūb dar Imtiḥān; Nigāhī az Darūn; Muṭālī'ih-yi dar Bayn-i Dānishjūyān-i Dānishgāh-i Gilān". Ḥukmrānī-yi Farhang, 7(27), 161–188. [In Persian].
- Alivardīniyā, Alī Akbar and Ṣāliḥnizhād, Ṣāliḥ. (1392 SH). "Barrisī-yi 'Awāmil-i Mu'aththir dar Iqdām bih Taqaḷlūb-i Dānishjūyān". Akhlāq dar 'Ulūm wa Fannāwarī, 8(1), 85–93. [In Persian].
- Alizādih Thānī, Muḥsin; Nijāt, Suhayl; Shāhī, Maḥbūbih and 'Arab, Maḥbūbih. (1395 SH). "Ta'thīr-i Hūsh-i Ma'navī bar Kāhish-i Taqaḷlūb: Naqsh-i Ta'dīlgar-i Tawjīh-i Taqaḷlūb". Farhang dar Dānishgāh-i Islāmī, 6(2), 49–68. [In Persian].
- Amināyī, Muḥammad, Ibrahimābādī, Aṣghar, Āzādī, Muḥammad Javad, Maḥmūd, Sulṭānī, & Shal, Riḍa. (1394 SH). "Barrasī I'tibar va Payāyī Nuskahi Fārsū Pursishnāmahi Ma'naviyyat-i Pārsiyan va Dunning". Uṣūl-i Bihdāsht-i Ravānī, 17(3), 131–136. [In Persian].
- Ary, Donald, Jacobs, Lucy Cheser, and Razavieh, Asghar. (2009). "Introduction to research in education". (8th Ed). New york: Cengage learning.
- Baker, Rodney K., Berry, Patricia, and Thornton, Brian. (2008). "Attitudes on academic integrity violations". Journal of College Teaching & Learning, 5, 5-13.
- Banī Mahd, Bahman, & Pashmī Tabar, Nigar. (1393 SH). "Rābiṭahi Taqaḷlūbi Taḥṣīlī va Furṣat Ṭalabī dar Miyānī Danishjūyān". Akhlāq dar 'Ulūm va Fannavarī, 9(2), 1–8. [In Persian].
- Bandura, Albert. (1999). "A Social Cognitive Theory of Personality". 2nd ed. New York: Academic Press.
- Barzigar Bafrūyī, Mahdī, & Barzigar Bafrūyī, Kaẓim. (1395 SH). "Ulgūyi Pīshbīnū Taqaḷlūbi Taḥṣīlī bar Asasi Jahatgīrī Madhhabī, Jihatgīrī Ahdāfī Pīshraft va Manba'ī Kuntrul dar Dānishjūyān". Islām va Pazhūhishhāyi Tarbiyātī, 8(1), 49–66. [In Persian].
- Basri, Yesi Mutia. (2015). "Pengaruh dimensi budaya dan religiusitas terhadap kecurangan pajak". AKUNTABILITAS, 8(1), 61–77.
- Baumsteiger, Rachel, Chenneville, Tiffany, and McGuire, Joseph F. (2013). "The Roles of Religiosity and Spirituality in Moral Reasoning". Ethics and Behavior, 23(4), 266–277.
- Elkins, David N., Hedstrom, L. James, Hughes, Lori L., Leaf, Jeffrey A., and Saunders, Cheryl (1988). "Toward a humanistic phenomenological spirituality: Definition, description, and measurement". Journal of Humanistic psychology, 28 (4), 5- 18.
- Eysenck, Hans Jürgen, and Eysenck, Sybil B. G. (1975). "Manual of the Eysenck Personality Questionnaire (adult and junior)". London: Hodder & Stoughton.
- Forsyth, Donelson R. (1980). "A taxonomy of ethical ideologies". Journal of Personality and Social Psychology, 39, 175–184.
- Fradelos, Evangelos C., Kapsiocha, Evangelia, Tzavella, Foteini, Kastanidou, Styliani, Tsaras, Konstantinos, Papagiannis, Dimitrios, and Papathanasiou, Ioannis V. (2019). "Factors associated with psychological distress in university students and the relation to emotional intelligence and spirituality: A cross-sectional study". Materia Socio-Medica, 31(4), 262–267.

- Harding, Trevor S., Carpenter, Donald D., Finelli, Cynthia J., and Passow, Honor J. (2004). "Does academic dishonesty relate to unethical behavior in professional practice? An exploratory study". *Science and Engineering Ethics*, 10, 311-324.
- Istifadah, Rikyan Ulil and Senjani, Yayu Putri. (2020). "Religiosity as the Moderating Effect of Diamond Fraud and Personal Ethics on Fraud Tendencies". *Journal of Islamic Accounting and Finance Research*, 2(1), 91–116. <https://doi.org/10.21580/jiafr.2020.2.1.4712>
- Jackson, Janet. (2007). "Community college and university students: Who's cheating and why?" (Doctoral dissertation, University of Missouri-St. Louis, 2007) *Dissertation Abstracts International*
- Jendrek, Margaret P. (1992). "Students' reactions to academic dishonesty". *Journal of College Student Development*, 33, 260-273.
- Khalilī, Ḥasan, Farahī, ‘Alī, Pahlavan Sharīf, Muḥammad Amīn, Tūlāyī, Rūḥ Allah, & Nūbarī, ‘Alīrīḍa. (1400 SH). "Ma‘naviyyati Sazmanī dar Nīrūhayi Musallaḥ az Manẓari Maqami Mu‘azzami Rahbarī (Mvridi Muṭala‘ah: SipAhi Pasdaranī Enqilabi Islāmī)". *Faṣlnāmahi Ta‘ammulati Akhlaqī*, 2(2), 98–117. [In Persian].
- Khan, Inam Ullah; Khalid, Adeel; Hasnain, Syed Anwer; Ullah, Sami and Ali, Naeem. (2019). "The Impact of Religiosity and Spirituality on Academic Dishonesty of Students in Pakistan". *European Online Journal of Natural and Social Sciences*, 8(3), 381–398.
- Khurramaʿī, Farhad, & Maḥmūdījad, Khatūn. (1400 SH). "Rabiṭahi Manishshāyi Akhlaqī ba Bīṣidaqatī Taḥṣīlī Dānishjūyan: Naqshi Vāsīṭahgarī ‘Adami Dargīrī Akhlaqī". *Akhlaq va Tarīkhi Pizishkī*, 14, 60–73. [In Persian].
- Lewellyn, Patsy G. and Rodriguez, Linda C. (2015). "Does Academic Dishonesty Relate to Fraud Theory? A Comparative Analysis". *American International Journal of Contemporary Research*, 5(3), 1–6.
- Lurīpūr, Marḍīyih; ‘Azīzzādih Furūzī, Maṣṣūrih; Kāzīmī, Majīd; Ḥaydarzādih, A’zam and Ṣarāfīzādih, Shīmā. (1400 SH). "Nīgarish Nisbat bih Taqallub-i Taḥṣīlī wa Irtibāṭ-i Ān bā Angīzih-yi Pīshraft-i Taḥṣīlī wa ‘Izzat-i Nafs-i Dānishjūyān". *Majallih-yi Tusi‘ih-yi Āmūzish dar ‘Ulūm-i Pizishkī*, 14(2), 287–302. [In Persian]..
- Ma, Hongyan; Lu, Eric Yong; Turner, Sandra and Wan, Guofang. (2007). "An Empirical Investigation of Digital Cheating and Plagiarism among Middle School Students". *American Secondary Education*, 35(2), 69–82.
- Mādaḥ Khāksār, Waḥīdih. (1400 SH). "Rābiṭih-yi Ta’ahhud-i Madhhabī wa Girāyish bih Taqallub-i Taḥṣīlī az Tarīq-i Khudkārāmādī dar Dānishjūyān-i Dānishgāh-i Payām-i Nūr-i Ustān-i Khūzistān". M.A. Thesis, Dānishgāh-i Payām-i Nūr-i Ustān-i Khūzistān, Markaz-i Payām-i Nūr-i Ahvāz. [In Persian].
- Manar, Hosny and Shameem, Fatima. (2014). "Attitude of Students Towards Cheating and Plagiarism: University Case Study". *Journal of Applied Sciences*, 14(8), 748–757. <https://doi.org/10.3923/jas.2014.748.757>
- McCabe, Donald and Pavela, Gary. (2000). "Some Good News about Academic Integrity". *Change: The Magazine of Higher Learning*, 32(5), 32–38. <https://doi.org/10.1080/00091380009605738>

- Miller, Yona and Izsak, Ronit. (2017). "Students' Involvement in Academic Dishonesty and Their Attitudes towards Copying in Exams and Academic Papers". *Sociology and Anthropology*, 5(3), 225–232. <https://doi.org/10.13189/sa.2017.050306>
- Muḥammadnizhād, Ḥabīb; Buḥeyrānī, Šiddīqih and Ḥaydarī, Fā'izih. (1388 SH). "Mafhūm Hūsh Ma'navī Mubtanī bar Āmūzahhāye Islām". *Farhang dar Dānishgāhi Islāmī*, (2), 96–116. [In Persian].
- Parsian, Nasrin and Dunning, Trisha. (2009). "Developing and Validating a Questionnaire to Measure Spirituality: A Psychometric Process". *Global Journal of Health Science*, 1(1): 2–11. <https://doi.org/10.5539/gjhs.v1n1p2>
- Rabbānī, Zaynab. (1396 SH). "Barrasī 'Awamili Mu'ssir bar Taqallubi Taḥṣīlī ba Rūykardī Angīzishī: Āzmūni Mudilī 'Ellī". *Majallahi RavānshinAsī*, 21(1), 23–37. [In Persian].
- Salehi, Mohammad and Gholampour, Samaneh. (2021). "Cheating on Exams: Investigating Reasons, Attitudes, and the Role of Demographic Variables". *SAGE Open*, 11(2): 1–9. <https://doi.org/10.1177/21582440211004156>
- Samīyārī, Ḥasan, Hiravī Karīmūvī, Majīdah, Našīrī, Malīḥah, & 'Arabī, Faṭemah. (1394 SH). "Barrasī Ertibaṭ bayni Hūshi M'anavī va Salamatī 'Umūmī Danishjūyān". *Ravan Parastārī*, 3(1), 47–58. [In Persian].
- Shafina, Evelyne; Mardi and Fauzi, Achmad. (2021). "The Effect of Pressure, Rationalization, Religiosity on Academic Fraud Behavior". *International Journal of Economics, Business and Accounting Research (IJEBAR)*, 5(2), 471–481. <https://doi.org/10.29040/ijebar.v5i2.2409>
- Sulṭānī Nijād, Najmah, Salārī Chīnah, Parvīn, Tavan, 'Abbas, & Manṣarī Tavakkulī, Vaḥīd. (1402 SH). "Āmūzishi Akhlāqī Ḥirfahī Mu'allim ba T'akīd bar Huqūq va Takālīfī Islāmī dar Dānishgahi Farhangiyan Asarbakhshī, Chalishha va Rāhkarha". *Faṣṣnamahi Ta'ammulāti Akhlaqī*, 4(1), 105–12 [In Persian].
- Sykes, Gresham M. and Matza, David. (1957). "Techniques of Neutralization: A Theory of Delinquency". *American Sociological Review*, 22(6), 664–670.
- Thompson, Dennis F. (2020). "The Professional Ethics of Witnessing Professionals". *Dædalus*, 149(4), 67–78. https://doi.org/10.1162/DAED_a_01817
- Tiwari, Trayambak; Singh, Anju L. and Singh, Indramani L. (2009). "The Short-Form Revised Eysenck Personality Questionnaire: A Hindi Edition (EPQRS-H)". *Industrial Psychiatry Journal*, 18(1), 27–31. <https://doi.org/10.4103/0972-6748.57854>
- Vakīlīfard, Ḥamīdrīdā; Jabbārzādih Kangarlū'ī, Sa'īd and Pūrīdā Sulṭān-Aḥmadī, Akbar. (1388 SH). "Barrisī-yi Vīzhigīhā-yi Taqallub dar Šūrathā-yi Mālī". *Ḥisābdār*, 24(210), 36–41. [In Persian].
- Y'aghūbī, AbūalQasim. (1389 SH). "Barrasiyi Rabetehyi Hooshi Ma'navi ba Mizani Shadkamiyi Daneshjūyani Daneshgahi Bū 'Alī Sina Hamedan". *Faṣṣnamahi Pazhūhesh dar Nezam-hayi Amūzeshi*. 4(9), 85–95. [In Persian].

تأملات اخلاقی

دوره هفتم، شماره سوم (پیاپی ۲۷)، پاییز ۱۴۰۵، صفحات ۱۶۷-۱۸۸

شاپا الکترونیکی: ۲۷۱۷-۱۱۵۹ / شاپا چاپی: ۴۸۱۰-۲۶۷۶

<https://jer.znu.ac.ir>

تأملات اخلاقی
نشریه علمی دانشگاه زنجان

تحلیل نقش واسطه‌ای توجیه اخلاقی تقلب و باور به تقلب در رابطه بین معنویت و ارتکاب تقلب در بین دانشجویان

مجید یوسفی افراشته^۱، مرضیه محمدی^۲، فاطمه رضائی^۳

اطلاعات مقاله	چکیده
DOI: 10.30470/er.2026.2019754.1297	صداقت تحصیلی یکی از دغدغه‌های مهم نظام‌های آموزشی است. هدف پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی توجیه اخلاقی تقلب و باور به تقلب در رابطه بین معنویت و ارتکاب تقلب در بین دانشجویان بود. روش این پژوهش از نوع رابطه‌ای بود. جامعه پژوهش شامل دانشجویان دانشگاه زنجان بود که نمونه‌ای شامل ۳۰۰ نفر از آنها در نیمسال دوم تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ به روش در دسترس انتخاب شدند. جهت اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش، پرسشنامه‌های معنویت پاریسیان و دونینگ (۲۰۰۹) و تقلب تحصیلی استفتز و گلباج (۲۰۰۷) مورد استفاده قرار گرفتند. اعتبار ابزارهای پژوهش با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بررسی و تأیید شد. فرضیه‌های پژوهش با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر آزمون شدند. مسیر توجیه اخلاقی تقلب به ارتکاب تقلب پارامتر استاندارد ۰/۰۲- و مقدار t برابر ۰/۴۷- معنادار نشد. دیگر مسیرهای مستقیم معنادار شدند. همچنین علاوه بر مسیرهای مستقیم، یک مسیر غیرمستقیم بین معنویت و ارتکاب تقلب با میانجی‌گری باور به تقلب نیز وجود داشت که خطای آن کمتر از ۰/۰۵ و لذا معنادار بود. همچنین ۲۹ درصد از واریانس سازگاری تحصیلی توسط متغیرهای پیش‌بین موجود در مدل تبیین می‌شود. نتایج این پژوهش می‌تواند در مراکز آموزشی و با هدف مدیریت بی‌صداقتی تحصیلی یادگیرندگان استفاده شود.
نقش نویسندگان: مجید یوسفی افراشته: ایده‌پرداز اصلی مقاله، جمع‌آوری داده، نگارش اولیه مقاله، نگارش نهایی مقاله. مرضیه محمدی: نگارش نهایی مقاله، تحلیل و نقادی، انجام اصلاحات، مسئول مکاتبات با نشریه. فاطمه رضائی: نگارش نهایی مقاله، انجام اصلاحات.	واژه‌های کلیدی: ارتکاب تقلب، معنویت، توجیه اخلاقی تقلب، باور به تقلب، دانشجویان.
حمایت مالی و تعارض منافع: مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.	
استخراج: این مقاله متخذ از پایان‌نامه/ رساله نیست.	
استفاده از هوش مصنوعی: در نگارش این مقاله از هوش مصنوعی استفاده نشده است.	

۱. نویسنده مسئول، دانشیار گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه زنجان، زنجان ایران. Yousefi@znu.ac.ir

۲. کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه زنجان، زنجان ایران. yahanan.mohammadi1996@gmail.com

۳. کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه زنجان، زنجان ایران. Fatemerezaie440@gmail.com

مقدمه

یکی از پدیده‌های رایج و مذمومی که این روزها در مدارس و دانشگاه‌ها شایع شده است، تقلب تحصیلی است (مادح خاکسار، ۱۴۰۰، ص ۲). نظام‌های آموزشی همواره با تقلب یا فریب‌کاری که پدیده‌ای فراگیر است مواجه بوده است، از بابت آن هزینه‌های زیادی را متحمل شده‌اند. تقلب به عنوان یکی از عوامل مهمی که یادگیری فراگیران را تحت تأثیر قرار می‌دهد، مطرح است و اغلب دانشجویان نوعی از تقلب را در دوران تحصیل خود تجربه می‌کنند (علیزاده ثانی و همکاران، ۱۳۹۵، ص ۲۹۴). تقلب مسئله‌ی مهمی است که کیفیت سیستم آموزشی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، موجب تضییع حق افرادی که تقلب نمی‌کنند، می‌شود و همچنین سیستم ارزیابی دانش، توانایی و استعداد افراد را با خطا مواجه می‌کند (بختیاری خونی و همکاران، ۱۳۹۸، ص ۴۹).

شواهد تجربی نشان داده‌اند که معنویت در ارتکاب تقلب نقش مؤثری دارد. منظور از جنبه معنوی زندگی هر فرد، در جستجوی معنا بودن و برقراری ارتباط با نیروی بالاتر و همچنین عملکرد مؤثر فرد در راستای رسیدن به اهداف یا طرح زندگی است (ولی‌پور و همکاران، ۱۴۰۲، ص ۸۹).

یکی از ابعاد مهم و حیاتی انسان مسئله اخلاق است (سلطانی نژاد، ۱۴۰۲، ص ۱۰۷). عقیده کلی در مورد مفهوم اخلاق این است که در هر حیطه‌ای از حیطه‌های انسانی، مفهوم «درست» و «نادرست» وجود دارد (تامپسون، ۲۰۲۰، ص ۷۰). برخی از فراگیران با توجیه اخلاقی سعی در موجه جلوه دادن عمل خود دارند، مثلاً ارتکاب تقلب را به عنوان تلاشی برای کمک به دانش آموز دیگر توصیف می‌کند (هندریکس، ۲۰۰۴، ص ۴). به عقیده بندورا (۱۹۹۹) علارغم اینکه افراد ممکن است به اصول اخلاقی متعهد باشند، اما وجود برخی مکانیسم‌ها موجب می‌شوند افراد بدون اینکه خود را سرزنش کنند و احساس تعارض و پشیمانی داشته باشند، از اصول اخلاقی خود سرپیچی کنند و رفتارهایی انجام دهند که آن استانداردها را نقض کند. توجیه اخلاقی یکی از این مکانیسم‌هاست و فرایندی است که در آن رفتار غیر اخلاقی و آسیب‌زا موجه جلوه داده می‌شوند (خرمائی و همکاران، ۱۴۰۰، ص ۶۱).

با توجه به رایج بودن ارتکاب تقلب در بین دانشجویان و تأثیر آن در متزلزل نمودن کیفیت آموزش و ارزشیابی و هم چنین کمبود تحقیقات انجام شده در کشور، لازم است عوامل اثرگذار بر ارتکاب تقلب شناخته شوند تا با اتخاذ راهکارهای مناسب، به نوعی آن را کاهش داد. بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی توجیه اخلاقی قلب و باور به قلب در رابطه بین معنویت و ارتکاب تقلب در بین دانشجویان انجام شد.

مبانی نظری

اهداف هر نظام آموزشی در سایه صداقت علمی و تحصیلی فراگیران آن نظام بدست می‌آید. بنابراین نظام‌های آموزشی تلاش می‌کنند تا با ایجاد امکانات و شرایط مناسب برای فراگیران، آنها را در جهت ارتقای سطح علمی و رسیدن به اهداف مطلوب هدایت کنند (مادح خاکسار، ۱۴۰۰، ص ۴). در این میان ارتکاب تقلب پدیده‌ای مهم است که نظام‌های آموزشی را با مشکل مواجه می‌کند. یکی از

عوامل پیش‌بینی‌کننده ارتکاب تقلب، باور به تقلب است (میلر و ایزاک^۱، ۲۰۱۷، ص ۲۲۵). تقلب تحصیلی به عنوان ارتکاب رفتاری غیراخلاقی و غیرصادقانه از سوی دانشجویان به منظور کسب موفقیت تحصیلی تعریف شده است (بنی مهد و پشمی تبار، ۱۳۹۳). اگرچه اکثر دانشجویان معتقدند که تقلب کردن کار اخلاقی نیست، اما تقریباً نیمی از آن‌ها معتقدند که از نظر اجتماعی قابل قبول است (لیولن و رودریگز^۲، ۲۰۱۵). این یک واقعیت است که اگر دانش‌آموزان یا دانشجویان مخالفتی با تقلب نداشته باشند، ممکن است به این معنا باشد که آن‌ها به هر طریقی درگیر تقلب هستند، و در زندگی کاری بعدی‌شان بیشتر به رفتارهای غیراخلاقی دست می‌زنند (صالحی و غلام پور، ۲۰۲۱، ص ۱). باور به تقلب، ارزیابی دانشجویان از منفی یا مثبت بودن عمل تقلب است و بیانگر آن است که دانشجویان به تقلب به عنوان یک رفتار مطلوب یا نامطلوب نگاه می‌کنند (ما^۳ و همکاران، ۲۰۰۷). به‌رغم اینکه اکثر دانشجویان معتقدند که تقلب کار غیراخلاقی و خلاف ارزش‌های دینی است، اما این امر در بین آن‌ها رایج است (منار و شمیم^۴، ۲۰۱۴). پژوهش‌های دانشگاهی اخیر نشان داده است که بیش از ۶۰ درصد دانشجویان حداقل چند مورد از مشارکت در رفتارهای متقلبانه را در طول تحصیل‌شان در دانشگاه گزارش کرده‌اند (علیوردی نیا و صالح نژاد، ۱۳۹۲).

یکی از متغیرهایی که می‌تواند با گرایش به ارتکاب تقلب در ارتباط باشد، معنویت است (مک کیب و پاولا^۵، ۲۰۰۰). معنویت یکی از نیازهای درونی انسان (محمدنژاد و همکاران، ۱۳۸۸) و یک پدیده انسانی است که به صورت قابلیت و ظرفیت درک معنا در همه مردم وجود دارد (الکینز^۶ و همکاران، ۱۹۸۸). در مکاتب مختلف فکری (دینی و غیردینی) برداشت‌های متفاوتی از معنویت می‌شود. توجه آنان بیشتر به درونی و باطنی بودن آن است، بنابراین برخلاف نظر عده‌ای معنویت به معنای دینداری نیست (خلیلی، ۱۳۹۱، ص ۱۰۰). منظور ما از معنویت چیزی است که به آن معتقدیم و نقش هنجارها، عقاید و ارزش‌ها را در فعالیت‌هایی که بر عهده می‌گیریم، نشان می‌دهد (عبدالله زاده، ۱۳۸۶). معنویت بُعد متمایزی از فرد است که با ویژگی‌های شخصیتی مثبت همراه است؛ زیرا هنگامی که فرد با یک مسئله‌ای مواجه می‌شود، با توجه به اعتقادات و ارزش‌هایی که در فرد درونی شده‌اند، تصمیم می‌گیرد که چگونه عمل کند و با توجه به اینکه معنویت با ویژگی‌های مثبت و اخلاقیات همراه است، از ارتکاب به ناهنجاری‌ها و کارهای غیر اخلاقی جلوگیری می‌کند. معنویت از طریق معنا و هدف در زندگی فرد و تأمین مجموعه‌ای از ارزش‌ها که مسیر او را هدایت می‌کند به رشد او کمک می‌کند (فردلاس^۷ و همکاران، ۲۰۱۹، ص ۲۶۲). بامستایگر^۸ (۲۰۱۳، ص ۲۶۷) استدلال می‌کند که معنویت و دینداری با استدلال اخلاقی در افراد مرتبط است. بنابراین، دینداری و معنویت می‌تواند درک ارزش‌های اصلی را که برای یکپارچگی تحصیلی و رفتار اخلاقی مهم است به دست دهد. اگر چه عمل دینی از فرهنگی به فرهنگ دیگر متفاوت است و دارای معیارهای قابل قبول ارزشی در سراسر جهان است، اما این استانداردها عمدتاً به صورت مستقیم و غیرمستقیم از اعتقادات مذهبی و معنوی

1. Miller and Izsak
2. Lewellyn and Rodriguez
3. Ma
4. Manar and Shameem
5. McCabe and Pavela
6. Elkins
7. Fradelos
8. Baumsteiger

ناشی می‌شوند (الله خان^۱ و همکاران، ۲۰۱۹، ص ۳۸۲).

عوامل مؤثر در وقوع تقلب شامل فشار، فرصت و توجیه است. برای اینکه تقلب انجام شود، باید این سه عامل وجود داشته باشد؛ یعنی شخص فراگیر تحت فشار خاصی (مثلاً نداشتن مطالعه کافی) انگیزه تقلب پیدا می‌کند و به دنبال فرصتی برای انجام تقلب است و در نهایت با دلیل تراشی، انجام عمل تقلب را توجیه می‌کند (علیزاده ثانی و همکاران، ۱۳۹۵، ص ۲۹۶). برای انجام تقلب به مقدار زیادی فشار، فرصت مناسب و توجیه عقلی نیاز است تا فرد انگیزه لازم برای ارتکاب تقلب را داشته باشد (وکیلی فرد و همکاران، ۱۳۸۸، ص ۱۶۷). سایکز و ماتزا^۲ (۱۹۵۷، ص ۶۶۷) توجیهات رفتارهای انحرافی را تکنیک‌های خنثی‌سازی نامیدند. آنان پنج تکنیک خنثی‌سازی را شناسایی کردند که شامل عدم پذیرش مسئولیت، انکار زیان، سرزنش سرزنش‌کنندگان، انکار آسیب دیده، اظهار و ادعای وفاداری به دیگران است. خنثی‌سازی شبیه عقلانی‌سازی است و می‌تواند قبل، حین یا بعد از رفتار انحرافی برای منحرف کردن نارضایتی دیگران و خود فرد مورد استفاده قرار گیرد. معنویت و متغیرهای مشتق از آن، از انجام اعمال ناشایست جلوگیری می‌کند و باعث تنظیم نگرش اخلاق‌مدارانه نسبت به توجیه تقلب می‌شود (علیزاده ثانی و همکاران، ۱۳۹۵، ص ۲۹۸). پابندی به اعتقادات معنوی رفتار انسان را کنترل می‌کند و فرد با درک این مسئله که تقلب کردن ذاتاً عمل ناشایست و غیراخلاقی است و با صفات شخصیتی ناسازگار است، از انجام تقلب خودداری می‌کند (یعقوبی، ۱۳۸۸، ص ۹۳). توجیه تقلب نیز تعیین‌کننده نگرش به تقلب (بیکر^۳ و همکاران، ۲۰۰۸) و در نهایت ارتکاب رفتار تقلب است. بنابراین توجیه اخلاقی و باور به تقلب در پژوهش حاضر به عنوان میانجی مطالعه می‌شوند. انجام تقلب به این معنی نیست که افراد ندانند تقلب، کار غیر اخلاقی است، بلکه آن‌ها تلاش می‌کنند از نظر اخلاقی خود را توجیه کنند (لیولن و رودریگز، ۲۰۱۵، ص ۱). فراگیران خودپنداره‌ای مبنی بر نظام اخلاقی صادقانه دارند، اما تقلب کردن را به عنوان استثنایی که قاعده این نظام اخلاقی را زیر سؤال نمی‌برد، تصور می‌کنند و سعی می‌کنند با انواع استدلال این عمل نادرست را توجیه کنند.

پیشینه پژوهشی، نقش مثبت معنویت در گرایش کمتر به ارتکاب تقلب را تأیید می‌کند. نتایج پژوهش یعقوبی (۱۳۸۸) بر روی دانش‌آموزان و بامستایگر (۲۰۱۳) بر روی دانشجویان مؤید رابطه مثبت معنویت در گرایش کمتر به تقلب است. در پژوهش علیزاده ثانی و همکاران (۱۳۹۵) مشخص شد افرادی که از نظر گرایش به معنویت در درجه بالاتری قرار دارند، از نظر پابندی به اصول اخلاقی در سطح بالاتری‌اند و عزت نفس بیشتری دارند و در نتیجه، در آنان گرایش به تقلب کمتر است. فراگیرانی که از عوامل درونی و بیرونی تحت فشار یا تشویق شدید قرار می‌گیرند و در سطح پایین دینداری قرار دارند، توجیه می‌شوند که این کار را همه انجام می‌دهند و بیشتر مرتکب تقلب تحصیلی می‌شوند (شافینا^۴ و همکاران، ۲۰۲۱، ص ۴۸۶). پژوهش سمیاری و همکاران (۱۳۹۴) نشان می‌دهد افرادی که گرایش معنوی بیشتری دارند، از نظر پابندی به اصول اخلاقی در سطح بالاتری‌اند و عزت نفس بیشتری

دارند و در نتیجه، گرایش به تقلب در آنان پایین تر است. چندین مطالعه تأکید کردند که دانشجویان و دانش آموزانی که در سطح بالاتری از معنویت هستند، کمتر دچار تقلب تحصیلی می شوند (مادح خاکسار، ۱۴۰۰، ص ۱۳؛ ویسی، ۱۴۰۰). نتایج پژوهش الله خان (۲۰۱۹) نشان داد در دانشگاه ها و مدارس که هیچ پیوند مذهبی دیده نمی شود، نظرسنجی گالوپ درصد بالایی از ارتکاب تقلب را در بخش های آموزشی نشان می دهد. بصری در پژوهش خود (۱۳۹۵) نشان داد، رفتار بالای تقلب تحصیلی ناشی از سطح پایین دینداری در فراگیران است. افراد باید درک درستی از دین به عنوان نیروی محرکه برای کنترل رفتار خود داشته باشند تا با ارزش های فرهنگی و آموزه های دینی سازگاری داشته باشد و منجر به پیشگیری از تقلب شود.

بنابراین با توجه به شواهد نظری و پژوهشی ارائه شده تاکنون پژوهشی که به طور همزمان متغیرهای معنویت و ارتکاب تقلب، توجیه اخلاقی تقلب و باور به تقلب را در دانشجویان مورد پژوهش قرار دهد صورت نگرفته است. با توجه به وجود خلأ پژوهشی هدف پژوهش تحلیل نقش میانجی توجیه اخلاقی تقلب و باور به تقلب در رابطه بین معنویت و ارتکاب تقلب در بین دانشجویان است.

فرضیات پژوهش

بین معنویت با ارتکاب تقلب رابطه مستقیم منفی وجود دارد.

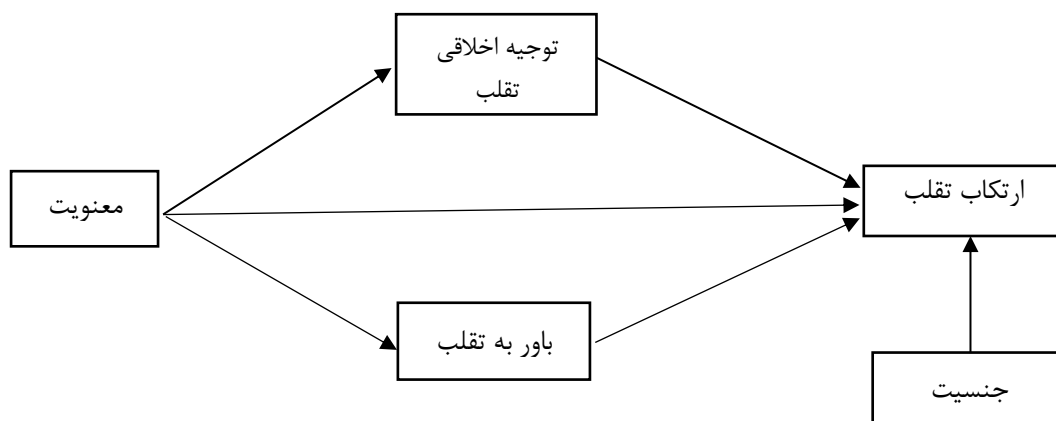
بین معنویت با توجیه اخلاقی تقلب رابطه مستقیم منفی وجود دارد.

بین معنویت با باور به تقلب رابطه مستقیم منفی وجود دارد.

بین ارتکاب تقلب با توجیه اخلاقی تقلب رابطه مستقیم مثبت وجود دارد.

بین ارتکاب تقلب با باور به تقلب رابطه مستقیم مثبت وجود دارد.

توجیه اخلاقی تقلب و باور به تقلب در رابطه بین معنویت با ارتکاب تقلب نقش میانجی دارد.

نمودار ۱-۱. مدل پیشنهادی رابطه بین معنویت و ارتکاب تقلب با تحلیل نقش میانجی توجیه اخلاقی تقلب و باور به تقلب

روش‌شناسی

نوع پژوهش

با توجه به اینکه هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین متغیرها و تعیین نقش میانجی است، از لحاظ هدف جزء پژوهش‌های کاربردی و از نظر شیوه جمع‌آوری داده‌ها جزء پژوهش‌های رابطه‌ای یا همبستگی است.

اعضای جامعه هدف

جامعه آماری هدف شامل کلیه دانشجویان دانشکده مهندسی دانشگاه زنجان در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ به تعداد حدود ۳۰۰۰ نفر بود.

اعضای جامعه نمونه

با توجه به حجم جامعه و بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه ۳۰۰ نفر تعیین شد. با در نظر گرفتن احتمال ریزش و پرسشنامه‌های با پاسخدهی ناقص تعداد ۳۴۰ پرسشنامه در بین افراد نمونه توزیع شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شد.

ابزار گردآوری داده‌ها

برای جمع‌آوری داده‌ها از دو پرسشنامه با عناوین پرسشنامه معنویت توسط پارسیان و دونینگ و پرسشنامه قلب تحصیلی استغفر و گلباج در این پژوهش استفاده شد، که در ادامه هریک از آنها به تفصیل توضیح داده شدند.

پرسشنامه معنویت توسط پارسیان و دونینگ^۱: این پرسشنامه توسط پارسیان^۲ و دونینگ^۳ (۲۰۰۹) به منظور سنجش اهمیت معنویت در زندگی افراد و ارزیابی ابعاد مختلف آن تهیه شده است. این مقیاس دارای ۲۹ گویه است، چهار مؤلفه آن عبارتند از: خودآگاهی گویه‌های ۱ تا ۱۰، اهمیت اعتقادات معنوی گویه‌های ۱۱ تا ۱۴، فعالیت‌های معنوی گویه‌های ۱۵ تا ۲۰، نیازهای معنوی گویه‌های ۲۱ تا ۲۹. هر گویه به صورت یک طیف لیکرتی و از ۱ تا ۴ نمره‌گذاری می‌شود، به این صورت که کاملاً موافقم ۴ نمره، موافقم ۳ نمره، مخالفم ۲ نمره و کاملاً مخالفم ۱ نمره تعلق می‌گیرد. امینیایی و همکاران (۱۳۹۴) با تحلیل عاملی تأییدی، چهار عامل (خودآگاهی، اهمیت اعتقادات معنوی، فعالیت معنوی و نیازهای معنوی) استخراج کرده و پایایی این آزمون را برای عوامل خودآگاهی ۰/۸۴، اهمیت اعتقادات معنوی ۰/۹۰، فعالیت معنوی ۰/۷۷، نیاز معنوی ۰/۸۲ و برای کل آزمون ۰/۹۰ محاسبه کرد. اعتبار این ابزار با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۶ به دست آمد که مقدار قابل قبولی است. یک نمونه از سوالات پرسشنامه این بود: من از آنچه که هستم راضیم.

پرسشنامه تقلب تحصیلی استغنز و گلباج^۱ (۲۰۰۷): این پرسشنامه با ۴۴ گویه بسته پاسخ توسط استغنز^۲ و گلباج^۳ طراحی و اعتباریابی شده است. این پرسشنامه چهار مؤلفه ادراک تقلب همسالان، باور به تقلب، خنثی سازی مسئولیت و رفتار تقلب را مورد سنجش قرار می دهد. در پژوهش حاضر پیرو اهداف پژوهش از سه خرده مقیاس خنثی سازی و مسئولیت (توجیه اخلاقی تقلب) باور به تقلب و ارتکاب تقلب از این پرسشنامه استفاده شده است. برای محاسبه امتیاز هر زیر مقیاس، نمره تک تک گویه های مربوط به آن زیر مقیاس با هم جمع می شود. روایی و پایایی پرسشنامه توسط ربانی (۱۳۹۶) اعتباریابی شده است. ضریب آلفای کرونباخ برای باور به تقلب ۰/۷۲، برای خنثی سازی و مسئولیت ۰/۷۷ و برای رفتار تقلب ۰/۷۹ به دست آمد که هر سه، مقدار مطلوبی هستند.

یک نمونه از سوالات پرسشنامه این بود: مطالب درسی خیلی سخت باشد.

روش گردآوری داده ها

پرسشنامه ها به صورت کاغذی و بر خط در پایگاه اینترنتی PORSLINE تهیه شدند و به انتخاب شرکت کنندگان در اختیار آنها قرار گرفت. قبل از تکمیل پرسشنامه ها ابتدا اهداف پژوهش به اطلاع شرکت کنندگان رسید و پس از دریافت رضایت آگاهانه آنها و با تأکید بر حفظ محرمانگی اطلاعات پرسشنامه ها توزیع گردید. پس از حذف ۱۸ پرسشنامه با اطلاعات ناقص در نهایت اطلاعات ۳۲۲ نفر وارد تحلیل شدند.

روش تحلیل داده ها

برای تحلیل داده ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار برای توصیف وضعیت متغیرها استفاده شد. در تحلیل های استنباطی از آزمون های آماری ضریب همبستگی پیرسون با نرم افزار SPSS-26 بررسی ارزیابی رابطه بین متغیرها و تحلیل مسیر برای آزمون فرضیه ها از نرم افزار LISREL-10.2 استفاده شد. سطح معناداری در همه آزمون های استنباطی ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته ها

یافته های توصیفی

طبق یافته های توصیفی از مجموع ۳۲۲ نفر شرکت کننده در این مطالعه، ۲۷۶ نفر در مقطع کارشناسی، ۳۵ نفر در مقطع کارشناسی ارشد و ۱۱ نفر در مقطع دکتری مشغول به تحصیل بودند. همچنین ۱۸۹ نفر از شرکت کنندگان زن و ۱۳۳ نفر از شرکت کنندگان مرد بودند. اطلاعات توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار و همچنین ماتریس همبستگی برای رابطه بین متغیرها در جدول ۱ گزارش شده است.

1. Stephens and Gehlbach academic cheating questionnaire
2. Stephens
3. Gehlbach

جدول ۱. اطلاعات توصیفی و ماتریس همبستگی

متغیر	M	SD	۱	۲	۳
۱. معنویت	۸۸/۹۹	۱۱/۸۵	-		
۲. توجیه اخلاقی قلب	۲/۹۸	۱/۸۰	-۰/۱۴**	-	
۳. باور به تقلب	۹۸/۲۸	۱۲/۴۰	-۰/۳۳*	۰/۳۰***	-
۴. ارتکاب تقلب	۱۹/۰۵	۸/۲۷	-۰/۳۰***	۰/۳۲***	۰/۳۵***

طبق اطلاعات جدول ۱ همه ضرایب همبستگی پیرسون برای رابطه بین همه متغیرها در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ و ۰/۰۵ معنادار هستند. طبق جدول، همبستگی ارتکاب به تقلب با معنویت ۰/۳۰- و با توجیه اخلاقی قلب ۰/۳۲ به دست آمد. همچنین باور به تقلب با ارتکاب تقلب ۰/۳۵ بدست آمده است.

یافته‌های استنباطی

در ادامه برای آزمون فرضیه‌ها از تحلیل مسیر با نرم‌افزار لیزرل ۱۰.۲ استفاده شد. قبل از انجام تحلیل مفروضه مهم آن شامل نرمالیتی متغیرها با آزمون کولموگروف-سمنوف بررسی و تأیید شد. نتایج حاصل از تحلیل مسیر برای تعیین روابط بین متغیرها در جدول ۳ و تصویر ۱ گزارش شده است.

جدول ۳: ضرایب مسیر مستقیم

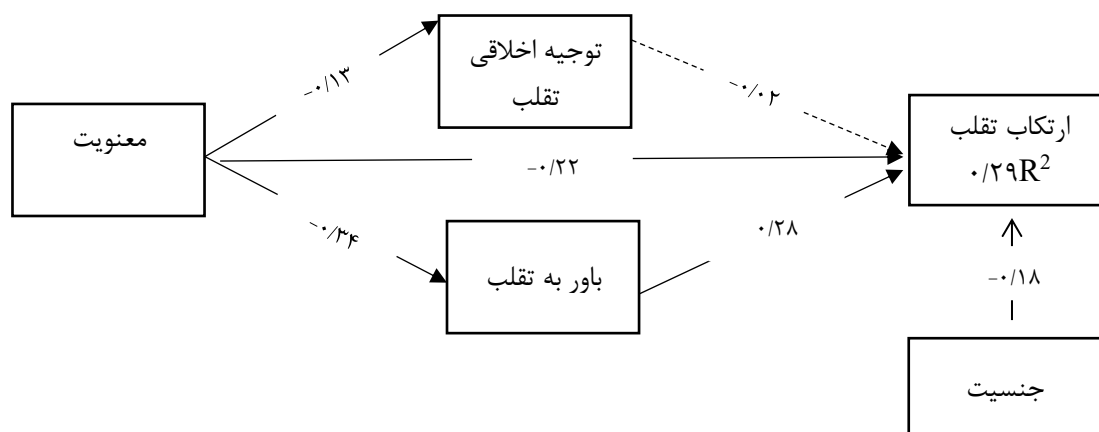
پیش بین	وابسته	ضریب مسیر استاندارد	T	سطح معناداری
اثر مستقیم				
معنویت	توجیه اخلاقی قلب	-۰/۱۳	-۲/۳۳	۰/۰۵P<
معنویت	باور به تقلب	-۰/۳۴	-۶/۲۲	۰/۰۵P<
معنویت	ارتکاب تقلب	-۰/۲۲	-۳/۸۷	۰/۰۵P<
توجیه اخلاقی قلب	ارتکاب تقلب	-۰/۰۲	-۰/۴۷	۰/۰۵P>
باور به تقلب	ارتکاب تقلب	۰/۲۸	۵/۱۱	۰/۰۵P<
اثر غیر مستقیم				
معنویت ← باور به تقلب ← ارتکاب تقلب		-۰/۰۹	-۳/۶۵	P<05/0
اثر کل				
معنویت ← ارتکاب تقلب		-۰/۳۱	-۵/۶۷	۰/۰۵P<

همانطور که از جدول ۳ مشخص است به متغیر ملاک ارتکاب تقلب سه اثر مستقیم از معنویت با پارامتر استاندارد ۰/۲۲- و t برابر با ۳/۸۷-، و از باور به تقلب با پارامتر استاندارد ۰/۲۸ و t برابر با ۵/۱۱ وارد شده است که هر دو معنادار بوده اند. اما مسیر توجیه

اخلاقی تقلب به ارتکاب تقلب پارامتر استاندارد ۰/۰۲- و مقدار t برابر ۰/۴۷- معنادار نشده است. همچنین علاوه بر مسیرهای مستقیم که در نمودار ۱ نیز گزارش شده است، یک مسیر غیر مستقیم بین معنویت و ارتکاب تقلب با میانجی‌گری باور به تقلب نیز وجود دارد که خطای آن کمتر از ۰/۰۵ است و لذا معنادار است. همچنین ۲۹ درصد از واریانس سازگاری تحصیلی توسط متغیرهای پیش بین موجود در مدل تبیین می‌شود.

طبق نتایج به‌دست آمده از جدول ۳: ضرایب مستقیم نتایج زیر حاصل گردید:

- بین معنویت با ارتکاب تقلب رابطه مستقیم منفی وجود دارد.
- بین معنویت با توجیه اخلاقی تقلب رابطه مستقیم منفی وجود دارد.
- بین معنویت با باور به تقلب رابطه مستقیم منفی وجود دارد.
- بین ارتکاب تقلب با توجیه اخلاقی تقلب رابطه مستقیم مثبت وجود دارد.
- بین ارتکاب تقلب با باور به تقلب رابطه مستقیم مثبت وجود دارد.
- توجیه اخلاقی تقلب و باور به تقلب در رابطه بین معنویت با ارتکاب تقلب نقش میانجی دارد.

تصویر ۱: نمودار مسیر برای روابط بین متغیرها با پارامتر استاندارد (و مقدار t)

شاخص‌های برازش مدل در جدول ۳ گزارش شده است.

شاخص	مقدار	سطح مطلوب	وضعیت
X2	۵/۳۲	-	-
Df	۳	-	-
P	۰/۱۴	< ۰/۰۵	مطلوب
X2/df	۱/۷۷	> ۳	مطلوب
RMSEA	۰/۰۵	> ۰/۰۵	مطلوب
GFI	۰/۹۹	< ۰/۹۰	مطلوب

مطلوب	۰/۹۰ <	۰/۹۶	AGFI
مطلوب	۰/۹۰ <	۰/۹۷	TLI
مطلوب	۰/۹۰ <	۰/۹۵	NFI
مطلوب	۰/۹۰ <	۰/۹۷	CFI

جدول ۳ نشان می‌دهد طبق همه شاخص‌های برازش مدل نهایی پژوهش از برازش مطلوبی برخوردار است بنابراین مدل رسم شده در تصویر ۱ قابل تعمیم به جامعه کلی است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی برازش مدل روابط معنویت و ارتکاب تقلب با نقش میانجی توجیه اخلاقی قلب و باور به تقلب در بین دانشجویان دانشگاه زنجان بود. بعد از گردآوری داده‌ها، طبق نتایج مدل روابط ساختاری، ضرایب استاندارد مسیرها نشان دهنده‌ی آن است که مسیر معنویت با ارتکاب تقلب در سطح آماری معنادار است. همچنین نتایج حاکی از معنادار بودن مسیرهای غیر مستقیم معنویت به ارتکاب تقلب از طریق توجیه اخلاقی قلب و باور به تقلب است. به عبارت دیگر طبق نتایج به دست آمده می‌توان نتیجه‌گیری کرد، توجیه اخلاقی قلب و باور به تقلب می‌تواند تعدیل‌کننده رابطه بین معنویت با ارتکاب تقلب باشد. بنابراین مدل پیشنهادی در خصوص روابط ساختاری معنویت و ارتکاب تقلب با آزمون نقش واسطه‌ای توجیه اخلاقی قلب و باور به تقلب در دانشجویان دانشکده مهندسی دانشگاه زنجان دارای برازش معنادار از لحاظ آماری است.

فرضیه اول: بین معنویت با ارتکاب تقلب رابطه مستقیم منفی وجود دارد.

نتایج این پژوهش نشان داد که ارتکاب تقلب در دانشجویان با معنویت ارتباط منفی، ولی با عدم معنویت ارتباط مثبت دارد. همچنین نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون از معکوس بودن رابطه معنویت با ارتکاب تقلب و مستقیم بودن رابطه عدم معنویت با ارتکاب معنویت حمایت کرد. این نتایج همسو با نتایج پژوهش اینام‌الله خان (۲۰۱۹) ایوانگلو (۲۰۱۹)، علیزاده ثانی (۱۳۹۵) و یعقوبی (۱۳۸۸) است که از ارتباط معنویت با پیامدهای مثبت صداقت تحصیلی حمایت می‌کنند.

فرضیه دوم: بین معنویت با توجیه اخلاقی قلب رابطه مستقیم منفی وجود دارد.

تأیید این فرضیه هم‌راستا با تحقیق سمیاری و همکاران (۱۳۹۴) نشان می‌دهد افرادی که گرایش معنوی بالاتری دارند از نظر پایداری به اصول اخلاقی در سطح بالاتری قرار دارند و عزت نفس بیشتری دارند و در نهایت گرایش آنان به تقلب کم‌تر است. پایداری به اعتقادات معنوی یکی از عوامل کنترل‌کننده‌ی رفتار انسان است و فرد را با این واقعیت که تقلب عملی نادرست است رو به رو می‌کند که این خود درونی کردن ارزش‌ها است یعنی فرد بدون اینکه با نتیجه‌ی عمل مواجه شود نسبت به آن عمل جذب یا دفع می‌شود. افرادی که ذات دینداری بالایی داشته باشد و بتواند تعلیم دین خود را در زندگی روزمره به کار بندد، در مواجهه با مشکلات تاب آورتر

خواهد بود. ریکیان اولیل^۱ و یایوپوتری^۲ (۲۰۲۰). افرادی که در حیطه معنوی در سطوح بالا قرار دارند در موقعیت‌های مختلف زندگی احتمال موفقیت بیشتری دارند. این افراد از خداوند رهنمود و ارشاد می‌خواهند تا آنان را در کنار آمدن با مشکلات کمک کند که این خود باعث افزایش امیدواری، خوش‌بینی و انجام به موقع کارها می‌شود.

فرضیه سوم: بین معنویت با باور به تقلب رابطه مستقیم منفی وجود دارد.

باورها، نگرش‌ها، تصمیم‌گیری‌ها و رفتارهای فردی تحت تأثیر معنویت قرار دارد. طبق مطالعه انجام شده توسط بامستایگر (۲۰۱۳) مشخص شد که معنویت و دینداری می‌تواند درک ارزش‌های اصلی را که برای یکپارچگی تحصیلی و تصمیم‌گیری و رفتار اخلاقی مهم است به دست دهد. یافته‌های این پژوهش با مطالعات قبلی که نشان می‌دهد افراد مذهبی بیشتر به قوانین جهانی اعتقاد دارند مطابقت دارد (فورسایت^۳، ۱۹۸۰). در واقع، دانشجویانی که وجدان و ندای درونی قوی دارند وقتی در شرایط تقلب تحصیلی قرار می‌گیرند، این ندای درونی به آن‌ها کمک می‌کند تا از آنچه که از لحاظ اخلاقی صحیح نیست، خودداری نمایند (برزگر بفرویی، ۱۳۹۵). افرادی که ذات دینداری بالایی داشته باشد و بتواند تعلیم دین خود را در زندگی روزمره به کار بندد، در مواجهه با مشکلات تاب آورتر خواهد بود. ریکیان اولیل و یایوپوتری (۲۰۲۰).

فرضیه چهارم: بین ارتکاب تقلب با توجیه اخلاقی تقلب رابطه مستقیم مثبت وجود دارد.

نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که بین ارتکاب تقلب با توجیه اخلاقی تقلب رابطه مستقیم مثبت وجود ندارد، بنابراین این فرضیه پژوهشی تایید نمی‌گردد. نتایج این یافته با نتایج پژوهش خرمایی و همکاران (۱۴۰۰) که منش‌های منفی اخلاقی، به صورت مثبت می‌تواند مستقیماً بی‌صدافتی تحصیلی را پیش‌بینی کند، ناهمسو است.

فرضیه پنجم: بین ارتکاب تقلب با باور به تقلب رابطه مستقیم مثبت وجود دارد.

یافته‌ی پژوهش حاضر با نتایج مطالعه‌ی انجام شده توسط علیخواه (۱۳۹۳) در زمینه نقش قابل توجه توجیه در اقدام به تقلب توسط دانشجویان هم‌راستا است. افرادی که برای توجیه رفتار انحرافی خود از تکنیک انکار زیان استفاده می‌کنند معتقدند که این رفتار انحرافی «ارتکاب تقلب» آنان هیچ ضرر و زيانی به کسی وارد نمی‌کند. نتایج پژوهش نشان داد که توجیه اخلاقی تقلب و باور به تقلب با ارتکاب تقلب رابطه مثبت دارد و دانشجویانی که توجیه اخلاقی و باور به تقلب بیشتری دارند بیشتر مرتکب به تقلب می‌شوند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش لری‌پور و همکاران (۱۴۰۰) که بر روی ۳۳۲ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان انجام شد و نقش نگرش دانشجویان نسبت به تقلب را در ارتکاب به تقلب تایید می‌کند هم‌راستا است. رفتارهای بی‌صدافتی تحصیلی به عنوان یکی از مشکلات مهم که بر رفتار فرد در زندگی آینده، سطح تحصیلات و از لحاظ دستیابی به اهداف عمومی و رفتاری تأثیر

منفی می‌گذارد در نظر گرفته می‌شود (هاردینگ^۱ و همکاران، ۲۰۰۴).

فرضیه ششم: توجیه اخلاقی قلب و باور به قلب در رابطه بین معنویت با ارتکاب قلب نقش میانجی دارد.

نتایج پژوهش نقش میانجی توجیه اخلاقی قلب و باور به قلب را در رابطه معنویت با ارتکاب قلب را تایید کرد. یافته‌های پژوهش صالحی و غلام‌پور (۲۰۲۱) با یافته‌های این پژوهش هم‌راستا است. نتایج این پژوهش را می‌توان بر اساس دیدگاه سایکز و مانکرا (۱۹۵۷) در خصوص توجیه اخلاقی قلب تبیین کرد. سایکز و ماتزا طبق نظریه خنثی‌سازی معتقدند این توجیهات قبل از ارتکاب رفتار انحرافی وجود دارند و رفتار انحرافی را ممکن می‌سازند و این توجیهات رفتار انحرافی را «تکنیک‌های خنثی‌سازی» می‌نامند. دانشجویان متقلب با استفاده از واژه‌ها و اصطلاحاتی به توجیه رفتار انحرافی خود می‌پردازند و از این طریق سعی در موجه جلوه دادن عمل خود دارند. در مطالعه‌ای که توسط جکسون^۲ (۲۰۰۷) انجام شده است نیز تقریباً نشان داد که دلیل اصلی قلب نکردن دانش‌آموزان این بود که آن‌ها از نظر اخلاقی این کار را اشتباه می‌دانستند. بنابراین تحقیقات نشان می‌دهد که جهت‌گیری مذهبی و باورهای معنوی ممکن است بسیاری از جنبه‌های تفکر و رفتار انسان را تحت تأثیر قرار دهند.

محدودیت‌ها، پیشنهادات پژوهشی و کاربردی

از جمله محدودیت‌های مطالعه حاضر، عدم کنترل متغیرهای احتمالی مؤثر در نتایج بود. در پژوهش حاضر از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد که موجب کاهش تعمیم‌پذیری داده‌ها می‌شود. همچنین نتایج این پژوهش محدود به دانشجویان دانشکده مهندسی دانشگاه زنجان است، از این رو پیشنهاد می‌شود در صورت امکان از حجم نمونه‌ی وسیع‌تری استفاده نمود و این پژوهش در دانشگاه‌های دیگر و به تفکیک جنسیت نیز انجام شود تا تعمیم‌پذیری داده‌ها با اطمینان بیشتری انجام شود. استفاده از ابزارهای خودگزارشی ممکن است مستعد سوگیری‌هایی شده و نتایج را تحت تأثیر قرار دهد بنابراین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده علاوه بر پرسشنامه‌ها از روش‌های دیگر گردآوری داده‌ها از قبیل قرار دادن نمونه‌ها در شرایط قلب استفاده شود. به عنوان پیشنهاد کاربردی با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش می‌توان گفت برای کاهش رفتار قلب در دانشجویان، لازم است اقداماتی را در راستای افزایش معنویت و ایجاد نگرش منفی نسبت به قلب و پیامدهای آن و همچنین جلوگیری از توجیه عمل قلب انجام داد.

تقدیر و تشکر

از شرکت‌کنندگان در این پژوهش که موجب دقت نتایج این مقاله شدند، کمال تشکر و قدردانی را داریم.

منابع

- امینایی، محمد؛ ابراهیم آبادی، اصغر؛ آزادی، محمد جواد؛ محمود، سلطانی و شال، رضا. (۱۳۹۴). «بررسی اعتبار و پایایی نسخه فارسی پرسشنامه معنویت پارسیان و دونینگ». *اصول بهداشت روانی*. بهار. سال هفدهم، شماره ۳، صص ۱۳۱-۱۳۶.
- برزگر بفرویی، مهدی؛ برزگر بفرویی، کاظم. (۱۳۹۵). «الگوی پیش بینی تقلب تحصیلی بر اساس جهت گیری مذهبی، جهت گیری اهداف پیشرفت و منبع کنترل در دانشجویان». *اسلام و پژوهش های تربیتی*. بهار و تابستان. سال هشتم، شماره اول، پیاپی ۱۵، صص ۴۹-۶۶.
- بنی مهد، بهمن و پشیمی تبار، نگار. (۱۳۹۳). «رابطه تقلب تحصیلی و فرصت طلبی در میان دانشجویان». *اخلاق در علوم و فناوری*. پاییز. سال نهم، شماره ۲، صص ۸-۱.
- خرمائی، فرهاد و محمودنژاد، خاتون. (۱۴۰۰). «رابطه های منش های اخلاقی با بی صداقتی تحصیلی دانشجویان: نقش واسطه گری عدم درگیری اخلاقی». *اخلاق و تاریخ پزشکی*. بهار. دوره چهاردهم، صص ۶۰-۷۳.
- خلیلی، حسن؛ فرهی، علی؛ پهلوان شریف، محمدامین؛ تولایی، روح الله و نوبری، علیرضا. (۱۴۰۰). «معنویت سازمانی در نیروهای مسلح از منظر مقام معظم رهبری (مورد مطالعه: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی)». *فصلنامه تأملات اخلاقی*. تابستان. سال دوم، شماره دوم، صص 98_117.
- ربانی، زینب. (۱۳۹۶). «بررسی عوامل مؤثر بر تقلب تحصیلی با رویکردی انگیزشی: آزمون مدل علی». *مجله روانشناسی*. بهار، سال بیست و یکم، شماره ۱، صص ۲۳-۳۷.
- سمیاری، حسن؛ هروی کریموی، مجیده؛ نصیری، ملیحه و عربی، فاطمه. (۱۳۹۴). «بررسی ارتباط بین هوش معنوی و سلامت عمومی دانشجویان». *روان پرستاری*. بهار. سال سوم، شماره ۱، صص ۴۷-۵۸.
- سلطانی نژاد، نجمه؛ سالاری چینه، پروین؛ توان، عباس و منظری توکلی، وحید. (۱۴۰۲). «آموزش اخلاق حرفه ای معلم با تأکید بر حقوق و تکالیف اسلامی در دانشگاه فرهنگیان اثربخشی، چالش ها و راهکارها». *فصلنامه تأملات اخلاقی*. بهار. سال چهارم، شماره اول، پیاپی ۱۳، صص ۱۰۵-۱۲۳.
- عبدالله زاده، حسن؛ باقرپور، معصومه؛ بوزمهرانی، سمانه و لطفی، محدثه. (۱۳۸۸). *هوش معنوی مفاهیم، سنجش و کاربردهای آن*. تهران: انتشارات روان سنجی.
- علی زاده ثانی، محسن؛ نجات، سهیل؛ شاهی، محبوبه و عرب، محبوبه. (۱۳۹۵). «تأثیر هوش معنوی بر کاهش تقلب: نقش تعدیل گر توجیه تقلب». *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*. سال ششم، شماره دوم (۱۹)، تابستان، صص ۴۹-۶۸.
- علی وردی نیا، علی اکبر و صالح نژاد، صالح. (۱۳۹۲). «بررسی عوامل مؤثر در اقدام به تقلب دانشجویان». *اخلاق در علوم و فناوری*. دوره ۸، شماره ۱: ۹۳_۸۵.
- علیخواه فردین؛ بولاغی، مهدی و یاقوتی، هدا. (۱۳۹۳). «تقلب در امتحان؛ نگاهی از درون؛ مطالعه ای در بین دانشجویان دانشگاه گیلان». *فصلنامه علمی پژوهشی حکمرانی فرهنگ*. دوره ۷، شماره بیست و هفت، صص ۱۶۱-۱۸۸.
- لری پور، مرضیه؛ عزیززاده فروزی، منصوره؛ کاظمی، مجید؛ حیدرزاده، اعظم و صراف زاده، شیما. (۱۴۰۰). «گرش نسبت به تقلب

تحصیلی و ارتباط آن با انگیزه پیشرفت تحصیلی و عزت نفس دانشجویان». *مجله توسعه آموزش در علوم پزشکی*، دوره ۱۴، شماره ۲: ۲۸۷-۳۰۲.

مادح خاکسار، وحیده. (۱۴۰۰). «رابطه تعهد مذهبی و گرایش به تقلب تحصیلی از طریق خودکارآمدی در دانشجویان دانشگاه پیام نور استان خوزستان». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور استان خوزستان، مرکز پیام نور اهواز. محمدنژاد، حبیب؛ بحیرانی، صدیقه و حیدری، فائزه. (۱۳۸۸). «مفهوم هوش معنوی مبتنی بر آموزه‌های اسلام». *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*، سال سیزده، شماره ۲: ۹۶-۱۱۶.

وکیلی‌فرد، حمیدرضا؛ جبارزاده کنگرلوئی، سعید و پوررضا سلطان‌احمدی، اکبر. (۱۳۸۸). «بررسی ویژگی‌های قلب در صورت‌های مالی». *حسابدار*، سال بیست و چهارم، شماره ۲۱۰: ۳۶-۴۱.

یعقوبی، ابوالقاسم. (۱۳۸۹). «بررسی رابطه هوش معنوی با میزان شادکامی دانشجویان دانشگاه بوعلی همدان». *فصلنامه پژوهش در نظام‌های آموزشی*. تابستان. سال چهارم، شماره ۹، صص ۸۵-۹۵.

Ary, Donald, Jacobs, Lucy Cheser, and Razavieh, Asghar. (2009). "Introduction to research in education". (8th Ed). New york: Cengage learning.

Baker, Rodney K., Berry, Patricia, and Thornton, Brian. (2008). "Attitudes on academic integrity violations". *Journal of College Teaching & Learning*, 5, 5-13.

Bandura, Albert. (1999). "A Social Cognitive Theory of Personality". 2nd ed. New York: Academic Press.

Basri, Yesi Mutia. (2015). "Pengaruh dimensi budaya dan religiusitas terhadap kecurangan pajak". *AKUNTABILITAS*, 8(1), 61-77.

Baumsteiger, Rachel, Chenneville, Tiffany, and McGuire, Joseph F. (2013). "The Roles of Religiosity and Spirituality in Moral Reasoning". *Ethics and Behavior*, 23(4), 266-277.

Elkins, David N., Hedstrom, L. James, Hughes, Lori L., Leaf, Jeffrey A., and Saunders, Cheryl (1988). "Toward a humanistic phenomenological spirituality: Definition, description, and measurement". *Journal of Humanistic psychology*, 28 (4), 5- 18.

Eysenck, Hans Jürgen, and Eysenck, Sybil B. G. (1975). "Manual of the Eysenck Personality Questionnaire (adult and junior)". London: Hodder & Stoughton.

Forsyth, Donelson R. (1980). "A taxonomy of ethical ideologies". *Journal of Personality and Social Psychology*, 39, 175-184.

Fradelos, Evangelos C., Kapsiocha, Evangelia, Tzavella, Foteini, Kastanidou, Styliani, Tsaras, Konstantinos, Papagiannis, Dimitrios, and Papatthanasiou, Ioannis V. (2019). "Factors associated with psychological distress in university students and the relation to emotional intelligence and spirituality: A cross-sectional study". *Materia Socio-Medica*, 31(4), 262-267.

Harding, Trevor S., Carpenter, Donald D., Finelli, Cynthia J., and Passow, Honor J. (2004). "Does academic dishonesty relate to unethical behavior in professional practice? An exploratory study". *Science and Engineering Ethics*, 10, 311-324.

Istifadah, Rikyan Ulil and Senjani, Yayu Putri. (2020). "Religiosity as the Moderating Effect of Diamond Fraud and Personal Ethics on Fraud Tendencies". *Journal of Islamic Accounting and Finance Research*, 2(1), 91-116.

- Jackson, Janet. (2007). "Community college and university students: Who's cheating and why?" (Doctoral dissertation, University of Missouri-St. Louis, 2007) Dissertation Abstracts International
- Jendrek, Margaret P. (1992). "Students' reactions to academic dishonesty". *Journal of College Student Development*, 33, 260-273.
- Khan, Inam Ullah; Khalid, Adeel; Hasnain, Syed Anwer; Ullah, Sami and Ali, Naeem. (2019). "The Impact of Religiosity and Spirituality on Academic Dishonesty of Students in Pakistan". *European Online Journal of Natural and Social Sciences*, 8(3), 381-398.
- Lewellyn, Patsy G. and Rodriguez, Linda C. (2015). "Does Academic Dishonesty Relate to Fraud Theory? A Comparative Analysis". *American International Journal of Contemporary Research*, 5(3), 1-6.
- Istifadah, Rikyan Ulil and Senjani, Yayu Putri. (2020). "Religiosity as the Moderating Effect of Diamond Fraud and Personal Ethics on Fraud Tendencies". *Journal of Islamic Accounting and Finance Research*, 2(1), 91-116.
- Lewellyn, Patsy G. and Rodriguez, Linda C. (2015). "Does Academic Dishonesty Relate to Fraud Theory? A Comparative Analysis". *American International Journal of Contemporary Research*, 5(3), 1-6.
- Ma, Hongyan; Lu, Eric Yong; Turner, Sandra and Wan, Guofang. (2007). "An Empirical Investigation of Digital Cheating and Plagiarism among Middle School Students". *American Secondary Education*, 35(2), 69-82.
- Manar, Hosny and Shameem, Fatima. (2014). "Attitude of Students Towards Cheating and Plagiarism: University Case Study". *Journal of Applied Sciences*, 14(8), 748-757.
- McCabe, Donald and Pavela, Gary. (2000). "Some Good News about Academic Integrity". *Change: The Magazine of Higher Learning*, 32(5), 32-38.
- Miller, Yona and Izsak, Ronit. (2017). "Students' Involvement in Academic Dishonesty and Their Attitudes towards Copying in Exams and Academic Papers". *Sociology and Anthropology*, 5(3), 225-232. <https://doi.org/10.13189/sa.2017.050306>
- Parsian, Nasrin and Dunning, Trisha. (2009). "Developing and Validating a Questionnaire to Measure Spirituality: A Psychometric Process". *Global Journal of Health Science*, 1(1), 2-11.
- Salehi, Mohammad and Gholampour, Samaneh. (2021). "Cheating on Exams: Investigating Reasons, Attitudes, and the Role of Demographic Variables". *SAGE Open*, 11(2), 1-9.
- Shafina, Evelyne; Mardi and Fauzi, Achmad. (2021). "The Effect of Pressure, Rationalization, Religiosity on Academic Fraud Behavior". *International Journal of Economics, Business and Accounting Research (IJEBAAR)*, 5(2), 471-481.
- Sykes, Gresham M. and Matza, David. (1957). "Techniques of Neutralization: A Theory of Delinquency". *American Sociological Review*, 22(6), 664-670.
- Thompson, Dennis F. (2020). "The Professional Ethics of Witnessing Professionals". *Dædalus*, 149(4), 67-78.
- Tiwari, Trayambak; Singh, Anju L. and Singh, Indramani L. (2009). "The Short-Form Revised Eysenck Personality Questionnaire: A Hindi Edition (EPQRS-H)". *Industrial Psychiatry Journal*, 18(1), 27-31.